

vzbudi dvom že taka malenkost, ki se je zaradi površnosti primerila piscu pri opisovanju ljubljanske univerze (str. 33), kjer je pri naštevanju oddelkov biotehniške fakultete (pri drugih fakultetah jih ne našteva, čeprav jih nekatere tudi imajo) pozabil na četrti oddelek za biologijo, razviden že iz imena fakultete.

Suhoparnosti naštevanja se je avtor skušal izogniti z opisovanjem in kramljanjem. Posrečeno je tudi sistematično obravnavanje po regionalnih enotah. Žal je knjiga brez grafičnih prikazov, ki bi bili marsikje nujno potrebni. Izbor fotografij je kljub kvalitetnemu bakrotisku premalo reprezentativen.

Ne glede na pomanjkljivosti je knjiga zanimivo presenečenje in krivično bi ji bilo odrekati določne kvalitete. Morda je njena največja vrednost v množini zbranih podatkov, od katerih imajo mnogi trajno vrednost, a so sicer raztreseni po različnih virih. Sklepamo lahko, da je avtor pri sestavi knjige uporabljal številno literaturo. Morda bi jo bilo treba navesti že zaradi tistih bralcev, ki bi v njej iskali kaj več podatkov o posameznem zanimivem objektu ali kraju — če se že avtorju iz drugih razlogov to ni zdelo potrebno. Bolj kot praktičen vodnik je knjiga veren prikaz današnje Slovenije.

Stane Peterlin

GLOSE IN KOMENTARJI

SE O KULTURI V KOMUNI. Veliko je dejstev, ki kažejo, da postaja problem kulturnega življenja v komunah vedno bolj pereč — in sicer v nekem prav posebnem smislu. Očitno namreč ne gre le za nekakšne probleme nasploh, kakršnih je pač vedno dovolj, marveč gre za dejstvo, da naraščanja problemov ne spremlja tudi ustrezní napor za njihovo razreševanje.

Kot ponazorilo položaja in prispevek k razpravi objavljamo iz zapisnika z nedavne Okrajne konference *Swobod* in prosvetnih društev ljubljanskega okraja nekaj dejstev in ugotovitev, ki jih je na tej konferenci navedel Bojerman Rihard iz Zagorja:

Kaj storiti v občinah, ki so finančno šibke in kjer ne gre za to, da občina ne bi hotela dati denarja, marveč tega denarja kratko in malo sploh nima.

Občinski svet *Swobod* je izdelal temeljito analizo o splošnem kulturnem položaju v občini in ugotovil, da je v Zagorju kulturna tradicija še vedno živa, tako da je možno to tradicijo še naprej ohranjati. Vendar pa je kljub temu položaj iz leta v leto slabši, in sicer zaradi nizkih finančnih sredstev, ki jih daje komuna. To dokazujejo tudi nekatere številke. V letu 1960 je dobilo deset društev z 2191 člani 300.000 dinarjev, leta 1961 520.000, leta 1963 950.000, leta 1965 pa 670.000 dinarjev. Zato dvorane propadajo, strehe puščajo, razen *Delavskega doma* v Zagorju je v dobrem stanju samo še dvorana v Čemšeniku in celo kinematografe so morali ponekod zaradi previsokih davkov zapreti.

Društva imajo tudi knjižnice, a večinoma le z 200 ali 500 knjigami, ki pa so vse zelo stare. Vsi vaščani so jih že prebrali. Pač pa ima knjižnica v Zagorju 6000 knjig, le da je bila občina mnenja, naj jih ne bi izposojali ljudem, ki niso iz Zagorja.

Za *Delavski dom* v Zagorju očitno ne bomo nikdar izvedeli, koliko je v resnici stal. Po uradnih podatkih je veljal 1,5 milijarde dinarjev. Žal pa je

le lep, a mrtev spomenik. Samo za njegovo vzdrževanje je potrebno na leto šest milijonov dinarjev. Občina daje v ta namen le dva milijona — in odkod dobiti, kar še manjka? Ni tedaj čudno, da je imel dom v letu 1963 1,8 milijona dinarjev primanjkljaja. Graditelji doma so dobili odlikovanja, dom sam pa ne more služiti svojemu namenu...

...Kultura v občinskih statutih... Pri nas imamo statut, ki pa je le lepa deklaracija. Zagotavlja namreč, naj občina po svojih močeh vzdržuje in pomaga, da bo imela kultura mesto, ki ji gre. Vendar je hkrati rečeno še, da bo dajal finančna sredstva za kulturno aktivnost posebni sklad za pomoč društvom. Ta sklad pa je neobvezen in lani bi moralo vanj priteči osem milijonov, priteklo pa je le dva milijona dinarjev. Občinski svet Svobod je dobil za 2200 ljudi 670.000, fizikulturniki so dobili za 60 ljudi 1.600.000 dinarjev...

...Želim omeniti še nekaj, kar naši ljudje sicer neradi slišijo. Npr. mladina! V letih 1961 do 1963 se je odstotek otrok, ki obiskujejo verouk, zvišal za 22,7 %. To ni tako čudno, saj imajo župnišča kino, filme, župniki imajo lastne knjižnice in v šoli npr. ne moremo organizirati pevskega zbora, v cerkvi pa 26 otrok poje na koru...

...Pred nami vstaja vprašanje, kje najti rešitev? Če na občini povedo, da nam ne morejo pomagati — kdo nam bo torej pomagal? Prepričan sem, da ni tako samo v naši občini, marveč je revnih občin še veliko. Zato bi kazalo prikazati na več mestih položaj v finančno slabih občinah in se vprašati: ali v teh občinah kulturne institucije zapreti ali pa se pridružiti gospodarsko močnejšim občinam?

♂

VPRAŠANJE BREZ ODGOVORA. Koliko časa bomo še zardevali ob obiskih tujih skladateljev in drugih glasbenih umetnikov, ko na vprašanje, če jim lahko pokažemo tiskana dela naših skladateljev, samo nerodno ponujamo skromen izbor tistih nekaj srečnih del, ki so že zagledala luč tiska (pri tem ne mislim zavajati v zmoto bralca, ki bi utegnil pomisliti, da se glasbena dela tiskajo v kakšni »normalni tiskarni« tako kot knjige — preprostost in zaostalost notnega tiska pri nas v večini primerov ustreza tistemu iz časov Gutenberga). Če mi je dovoljeno uporabiti skromno in bežno primerjavo z drugimi panogami umetnostnega udejstvovanja, bi lahko ta pereči problem naše zaostalosti na glasbenem področju nekoliko osvetlil.

Danes skoraj ni slovenskega pisatelja ali pesnika, razen morda najmlajših ali res povsem neambicioznih, ki bi ne imel tiskanih vsaj nekaj svojih del ali zbirk. Mnogi pa se lahko pohvalijo, da so v tisku izšla prav vsa njihova dela. Mrtvi so pri tem vsekakor na boljšem. Prešeren, Cankar, Župančič, Kosovel... Kaj bi našteval imena naših slavnih literatov, katerih dela so doživela že nešteto izdaj in naklad.

Slikarji imajo pač to srečo, da njih delo v celoti predstavljajo že platna, risbe in podobno kar v osnovni obliki. Seveda je potrebna še razstava, da so umetnine dostopne tudi obiskovalcem. Pri katalogih, monografijah se stvar že prične komplicirati, a likovniki lahko kljub temu svoja dela predstavijo vsakemu radovednežu. Arhitekti lahko kar na cesti pokažejo sadove svoje fantazije. Seveda s tem ne nameravam trditi, da se omenjene umetnostne panoge prav zlahka uveljavljajo. Opozoril bi rad le na osnovno razliko v predstavljanju